

de plurals». ¹ El clàssic *qurî*, de tota manera, va donar en castellà antic una forma *alcorde*, que figura en una traducció cast. medieval de la Bíblia.

DERIV.: *Arracader. Arracadeta.*

¹ Com que no és gens inversemblant que, al costat d'aquests plurals, n'hi vagi haver encara un altre de semblant **qararât*, i que tal com del plural hispano-àrab *al-parġât* es va formar cast. *alpargatas*, d'aqueix *qararât* sortís un descendent romànic en *-adas*, cal almenys plantejar-se com a probable la hipòtesi que, amb alguna influència del parònim, de sentit inconnex, però també àrab, *caravana*, vagi sortir el cast. antiq. (espt. argentí, xilè i bolivià) *caravanas* (< *caravadas*) «pendientes largos de gran lujo» (del qual no s'havia donat fins ara una explicació semàntica suficient) veg. DCEC, s. v. *caravana* (n. 3, a la lín. b52). Majorment tenint en compte que ara podem assenyalar el mateix mot en català antic, dues vegades en un doc. de Barcelona del S. XIII, any 1254, la segona vegada en la forma coneguda *caravana* i la primera vegada en una variant *caravara* (que s'acosta més al consonantisme de l'ètimon àrab de les *arracades*): «tres caxons de passadors de *caravana*» i «quatre caxons de passadors de *caravara*» (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 264; II, 254). També el dicc. d'Anicet de Pagès fa constar que aquest mot hispano-americà s'havia usat anteriorment a Espanya.

Arracant, V. recar Arraconada, arraconador, arraconar, V. racó Arrai interj., V. rai Arraigada, arraigar, arrail, arrailar, V. arrel Arraïmar, V. raïm

ARRAIX, 'patró de barca o nau', de l'àr. *ar-râ'is* 'el cap o capità (de qualsevol empresa)', derivat de *ra's* 'testa, cap'. □ 1.ª doc.: *arraix* 'cap d'una població de moros', S. XIII, 'patró d'embarcació' 1468, *arraix* id. 1593.

La *Cròn.* de Jaume I ja parla de «l'*Arrais* de Crivillén» (*Cròn.*, 422) i d'altres. *Arraix* no el documenten els *DAG.* i *AlcM* fins a 1640 i dates posteriors en el S. XVII; es troba certament ja abans, almenys en un doc. tortosí de 1593: «que dits barquers o *arraixos* sien obligats a pagar dit pontatge» (Vergés i Paulí, *Espurnes* v, 93); en la forma *arraix de barca* ja apareix (*AlcM*) en un doc. valencià de 1468. En castellà té la forma *arráez*, que hom recordarà d'*El Amante Liberal* de Cervantes, aplicat a capitans de vaixell moro (pp. 103, 105); *arras, arrases* «capitanes moros de marina» en el *Poema de Alfonso XI* (13, 718), etc.; cf. DCEC I, 275a54ss.; Dozy, *Gloss.*, 199; Neuvonen, 163-4. En l'acc. 'avar, aferrat als diners' (Penedès i Camp de Tarragona) no cal negar que es tracti d'aquest mateix mot (partint de la idea d'"home sever", mall. *cara d'arraix*), però també hi contribuiria el sinònim *racós, arracant* (derivat de *RECAR, RACAR*). Veg. de més a més la variant *raís*.

DERIV.: *Arraixeria.*

Arrallar, V. ratlla Arram, V. ran Arramadar, ar-

ramador, arramalar, arramar, arramassada, arramassador, arramassal, arramassar, arramat, V. ram

ARRAMBAR, verb només modern en català i d'ús poc general; més arrelat, però, de sentits més amplis i de fesomia més autòctona en els dialectes provençals i italians, on té la forma *arrambare* o *arrembare* i el sentit de 'acostar molt, estontolar o abordar', especialment una embarcació: cosa que comprova la idea que en la nostra llengua entraria manllevat des d'aquests llenguatges, com a terme nàutic; altrament allà és d'origen incert, i si bé recorda certs verbs de llengües indoeuropees orientals antigues (bàltic, i potser albanès, sànscrit i fins grec) de la forma *REMB-*, ço que suggereix la possibilitat d'una romanalla lligur-sorotàptica, és possibilitat molt incerta perquè els significats discrepen en aquestes diverses llengües, encara que en totes elles es pugui pendre en algun sentit de moviment o acció local. □ 1.ª doc.: 1428, doc. del port. de València; *rambada* per a 'investida' o 'plataforma de nau que domina les embarcacions enemigues', ja fi S. XIV i S. XV; *rambador* 'barana', 1393

«Féu tan gran tempestat en la platja de València que del Sorgidor *arambaren* moltes fustes, en special la urcha dels venecians» o sigui 'atracaren dutes a la deriva per les onades', *BSAL* v, 64a. Encara que 1428 sigui data força antiga cal tenir molt en compte que el verb no torna a aparèixer en cap text ni cap obra lexicogràfica fins al diccionari de Belvitges (1803), que només li reconeix a *arrambar* el sentit de «navem navi applicare» i «*arrambatge*: abordage, *navi commissio*»; Lab. 1839 poc més que això: «arrimar una nau a alta; *abordar*; navem navi applicare», sí bé afegint que també pot ser sinònim de «arrimar» (en general); ara bé en aquestes coses Belv. (i Lab.) té autoritat perquè aquest cercle estava amb molt contacte amb les recerques d'Antoni de Capmany sobre la vella nàutica barcelonina i la massa de docs. que n'havia recollits. També el menorquí Febrer i Cardona, pel mateix temps, defineix *arrambar* «aborder, applicare; *arrambarse*: abordarse; *arrambatge*: navium applicatio».

És sabut que des de llavors l'ús d'*arrambar* s'ha generalitzat molt; ja en l'*Atl.*: «d'una estrebada *aramben* ciclopis edificis», «y rampa amunt pujant-se'n *aramben* fexuchs còdols» (238, 150); «no quedava ja davant de l'hostal de Sant Antoni més que la immensa diligència, *arrambada* a un cantó del carrer, buida com un buc abandonat», Noller (*Vilaniu*, 33); «nou batles són / que em fan la guerra, / i sense gens de vergonya / m'*aramben* la seua ronya», P. d'Alc. Penya (*Po. Pop.*, p. 71); «vol escoltar, senyor metge? Senyor regidor, s'*aramb*: tenc que dar-los males noves de la peste», id. (*IdOr.* I, 146). Però com més popular és el clima lingüístic més tornem a l'esfera nàutica: «no feia gens de vent, i digué an es mariners des bot: —Déu vos do calma --- Aquells mariners, que ja en tenien massa, s'*arambaren* a sa vorera, i li digueren per què deia allò, i li donaren una bona atupada», Arx. Lluís Salvador (p. 206). Hi ha avui una variant *arramblar*, on la *-l-* repercussiva es com-